

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Пуліна Тетяна Веніамінівна

УДК: 388.439:330.341.1(477.64)

**РЕІНЖИНІРИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІННОВАЦІЙНО-
ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ
ПРОМИСЛОВОСТІ**

Спеціальність 08.06.01 – економіка, організація та управління підприємствами

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Київ - 2006

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Національному університеті харчових технологій МОН України, м. Київ.

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент
Череп Алла Василівна
Національний університет харчових технологій
МОН України,
докторант кафедри менеджменту

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Прядко Володимир Васильович,
Буковинська державна фінансова академія
Міністерства фінансів України,
ректор

кандидат економічних наук
Лайко Ганна Петрівна,
Національний аграрний університет Кабінету Міністрів
України, асистент кафедри світового сільського
господарства та зовнішньоекономічної діяльності
Провідна установа: **Запорізький національний університет**
МОН України, кафедра фінансів та кредиту,
м. Запоріжжя.

Захист відбудеться “28” квітня 2006 р. о 14 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д **26.058.01** у Національному університеті харчових технологій за адресою: 01003, м. Київ, вул. Володимирська, 68.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного університету харчових технологій за адресою: 01003, м. Київ, вул. Володимирська, 68.

Автореферат розісланий “_____” березня 2006 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
кандидат економічних наук

В.М. Марченко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Становлення ринкових відносин в Україні неможливе без переходу до інноваційної моделі розвитку, тобто потрібні не просто інвестиції, а інвестиції в інноваційну діяльність. Лише такий підхід дасть змогу економіці країни перейти до високих технологій.

Одним з найефективніших сучасних інструментів удосконалення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості є реінжиніринг. Необхідність реінжинірингу зумовлена прискоренням науково-технічного прогресу та високим ступенем динамічності сучасного ділового світу. Безперервні суттєві зміни в технологіях, ринках збуту, потребах споживачів стали постійним явищем, що змушує виробників вводити відповідні зміни у корпоративну стратегію й тактику. Основною проблемою розвитку промислового виробництва в сучасних умовах становлення ринкових відносин є переведення його на інноваційно-інвестиційний тип розвитку. Без цього неможливі інтенсифікація промислового виробництва й подальше економічне зростання. Проблема зумовлена головним чином неготовністю підприємств до нововведень. На наш погляд, саме реінжиніринг як інструмент інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості придатний для вирішення поставлених завдань. Зокрема, у науковій літературі не розглянуто питання застосування реінжинірингу як інструменту інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості.

Проблема вдосконалення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств була в центрі уваги вчених-економістів, починаючи з робіт І. Шумпетера. Фундаментальний аналіз інноваційно-інвестиційних процесів у ринкових умовах проведено у працях Дж.М. Кейнса, Л. Койка, Д. Йоргенсона, Л.Дж. Гітмана, К. Макконнелла. За умов формування ринкових відносин в Україні цю проблему розробляють багато вітчизняних вчених, а саме О.І. Амоша, Л.М. Борщ, Н.П. Гончарова, М.П. Денисенко, Т.Л. Мостенська, О.М. Паламарчук, А.А. Пересада, А.В. Череп, Д.М. Черваньов, М.Г. Чумаченко, Г.А. Швиданенко, В.Я. Шевчук, В.Г. Федоренко, О.М. Ястремська. У їх працях висвітлено окремі аспекти проблеми економічного регулювання інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств.

Розробки з питань реінжинірингу започатковані працями американських фахівців з менеджменту М. Хаммера і Дж. Чампі й набули подальшого розвитку в працях провідних вітчизняних та зарубіжних науковців – В.А. Андрієнка, В.К. Галіцина, С.В. Устенка, Е.Г. Ойхмаї, Е.В. Попова, В.Г. Мединського, С.В. Ільдеменова, А.В. Шеєра, Т.Н. Давенпорта, Х.Д. Харингтона та інших.

Однак у цілому питанням удосконалення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств приділяється недостатньо уваги. Україна переживає сьогодні складний період становлення ринкових відносин, тому окремі питання розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності вимагають подальшого опрацювання. Саме недостатня наукова розробленість питань удосконалення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств й застосування реінжинірингу як інструменту інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств харчової

промисловості зумовлює актуальність теми дисертації, а важливість вирішення сукупності виявлених проблем визначає мету, завдання, структуру та зміст дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Наукові результати, теоретичні положення й висновки дисертаційного дослідження було здійснено в межах наукових тем Національного університету харчових технологій та скоординовано з тематикою науково-дослідних робіт Запорізького національного технічного університету, зокрема з виконанням наукових тем: “Удосконалення механізму розвитку великих промислових підприємств у сучасних умовах трансформації економіки” (номер держ. реєстрації 0105U005048); “Удосконалення управлінської діяльності на підприємствах з метою підвищення їх ефективності та вартості” (номер держ. реєстрації 0105U005050). Безпосередньо автором дисертаційного дослідження було розроблено й обґрунтовано теоретичні, методичні та практичні засади застосування реінжинірингу як інструменту інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості в ринкових умовах.

Мета й завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є розробка та обґрунтування теоретичних, методичних та практичних засад застосування реінжинірингу як інструменту інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості в умовах сучасної ринкової економіки України. Відповідно до цієї мети в дисертації було поставлено та вирішено такі науково-практичні завдання:

- проаналізовано теоретичні засади інноваційно-інвестиційної діяльності й дано авторське визначення інвестицій та інновацій, а також розроблено класифікацію форм інвестицій з урахуванням використання реінжинірингу як інструменту інноваційно-інвестиційної діяльності на основі системного підходу за ознаками регіональності, об'єктів вкладань, термінів, цілей, сфери вкладань, форми власності на інвестиції;
- обґрунтовано теоретичні засади системи формування сукупного інноваційно-інвестиційного попиту та пропозиції й визначено методи її регулювання з урахуванням здійснення процесів реінжинірингу;
- визначене місце й розроблено механізм реалізації інноваційно-інвестиційної діяльності в ринкових умовах з позицій реінжинірингу;
- проаналізовано реінжиніринг як інструмент інноваційно - інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості, у тому числі удосконалено понятійний апарат реінжинірингу підприємств харчової промисловості;
- запропоновано модель забезпечення процесів реінжинірингу підприємств харчової промисловості на основі аналізу й удосконалення існуючих методик та моделей ;
- здійснено вибір бізнес-процесів для проведення реінжинірингу підприємств харчової промисловості з урахуванням вирішення проблеми управління бізнес-процесами підприємств харчової промисловості;
- удосконалено методику оцінки інноваційно-інвестиційної привабливості підприємств харчової промисловості регіону на прикладі Запорізької області, зокрема запропоновано критерій оцінки інноваційно-інвестиційної привабливості

підприємства, що відображає швидкість змін залежно від обсягу інвестицій.

Об'єктом дослідження є реінжиніринг як інструмент інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості України.

Предметом дослідження є теоретичні й практичні аспекти та методи застосування реінжинірингу як інструменту інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості в умовах сучасної ринкової економіки України.

Методи дослідження. У процесі дослідження використані такі методи проведення економічних досліджень: абстрактно-логічний (для проведення теоретичних узагальнень і формулювання висновків), статистико-економічний (для аналізу сучасного стану та виділення факторів впливу на розвиток інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості й застосування реінжинірингу як інструменту її реалізації), монографічний (аналіз сучасного стану інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств й застосування реінжинірингу як інструменту її реалізації), економіко-математичне моделювання (для побудови моделей та визначення інноваційно-інвестиційної привабливості підприємств харчової промисловості Запорізької області) тощо.

Теоретичною та методологічною основою дослідження й розв'язання поставлених завдань є положення теорії сучасного інвестування та інноваційної діяльності, досягнення основоположників економічної науки у визначенні закономірностей розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності та здійснення реінжинірингової діяльності. При дослідженні окремих аспектів проблеми застосування реінжинірингу як інструменту інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості були використані праці відомих економістів, а також фахівців у галузі інвестування, управління інноваційною діяльністю та реінжинірингу.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативні акти, статистичні дані та фактичні показники процесів інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні, спеціальна література з проблем теорії та практики реінжинірингу, інноваційно-інвестиційної діяльності.

Наукова новизна одержаних результатів. Основним науковим результатом є поглиблення існуючих і розробка нових теоретичних положень й підходів щодо застосування реінжинірингу як інструменту вдосконалення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості в ринкових умовах, а також розробка методики використання реінжинірингу як інструменту інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості, зокрема:

вперше:

- запропоновано критерій оцінки інноваційно-інвестиційної привабливості підприємства, що відображає швидкість змін залежно від обсягу інвестицій, за допомогою розробленої методики та алгоритму реалізації даної методики на ПЕОМ. Критерій дає змогу здійснювати оцінку привабливості фінансово-господарської діяльності підприємств харчової промисловості для інвесторів й чутливість до проведення реінжинірингових заходів;

удосконалено:

- теоретичні засади визначення поняття процесу інвестування, яке, на відміну від існуючих, при застосуванні системного підходу, слід розглядати як процес перетворення ресурсів, що надходять до підприємства, на кінцеву продукцію з метою одержання доходу;

- економіко-математичні моделі забезпечення й реалізації процесів реінжинірингу підприємств харчової промисловості, які дають змогу вирішити завдання оптимального розподілу трудових ресурсів за виконуваними бізнес-процесами з урахуванням кваліфікації виконавців;

- теоретичний підхід до визначення понятійного апарату реінжинірингу підприємств, зокрема дано авторське визначення бізнес-процесу, реінжинірингу та реструктуризації. Бізнес-процес запропоновано розглядати як сукупність взаємозалежних функцій перетворення вхідних ресурсів у вихідні продукти, причому в процесі реалізації функції перетворення вхідного ресурсу до нього додається вартість. Реінжиніринг бізнес-процесів – це аналіз і докорінне перепроєктування існуючих бізнес-процесів з метою вдосконалення роботи організації в цілому, впровадження найбільш прогресивних методик управління організацією, у результаті чого суттєво зростає ефективність діяльності організації. Реструктуризацію визначено як процес комплексної зміни методів функціонування підприємства відповідно до розробленої стратегії та зміни умов навколишнього середовища. Реструктуризацію можна розглядати як головний засіб реформування підприємств, який здійснюється головним чином за рахунок внутрішніх ресурсів підприємства;

набули подальшого розвитку:

- класифікація форм інвестицій з позицій здійснення реінжинірингу, яка передбачає системний підхід до розгляду їх структури і внутрішнього змісту за відповідними ознаками: регіонами (у межах країни і за її кордонами), об'єктами вкладень (реальні і фінансові), строками (коротко-, середньо-, довгострокові), цілями інвестування (прямі і портфельні), сферою вкладень (виробничі і невиробничі), формами власності на інвестиційні ресурси (приватні, державні, іноземні, змішані);

- методичний підхід до визначення системи чинників формування сукупного інноваційно-інвестиційного попиту і пропозиції з позицій здійснення реінжинірингової діяльності, що впливає на механізм інноваційно-інвестиційного ринку.

Практичне значення одержаних результатів. Теоретичні дослідження, які виконані в межах дисертації, становлять основу наукових положень і висновків стосовно понятійного апарату реінжинірингу та оцінки інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості України. Практична цінність одержаних результатів полягає в тому, що вони озброюють практику управління та регулювання інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості України новими інструментами оцінки, прогнозування, моделювання та дають змогу удосконалити цей вид діяльності підприємств України.

Основні положення, висновки й пропозиції дисертаційної роботи доведено до рівня практичних розробок, спрямованих на підвищення ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості України й використано в практичній діяльності підприємств харчової промисловості Запорізької області, зокрема, ТОВ “Інноваційний соєвий центр”, ВАТ “Нестерянська птахофабрика”, ТОВ “Запорізький пивзавод № 1”, а також при розробці програми інвестиційної діяльності Запорізької області “Про регіональні заходи щодо виконання Програми інвестиційної діяльності на 2002-2010 роки”.

Теоретичні розробки дисертаційної роботи використовуються в навчальному процесі Запорізького національного технічного університету при викладанні таких дисциплін: теорія менеджменту, промисловий маркетинг, економіка та організація інноваційної діяльності .

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота виконана здобувачем самостійно. У ній викладено авторський підхід до розв’язання важливого наукового завдання – удосконалення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості в умовах ринкових відносин. Наукові результати дисертаційної роботи належать особисто автору і є його внеском в економічну науку.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дисертаційного дослідження були апробовані на науково-практичних конференціях: міжнародній науково-практичній конференції “Актуальні проблеми управління” (м. Москва, жовтень 2000 р.); міжнародній науково-практичній конференції “Ризикологія в економіці та підприємництві” (м. Київ, березень 2001 р.); загальноукраїнській науково-практичній конференції “Актуальні проблеми і перспективи розвитку економіки України” (м. Алушта, жовтень 2002 р.); міжнародній науково-практичній конференції “Особливості використання маркетингових технологій в умовах інноваційних змін в економіці” (м. Харків, лютий 2005 р.); міжнародній науково-практичній конференції “Дні науки 2005” (м. Дніпропетровськ, квітень 2005 р.), міжнародній науково-практичній конференції “Актуальні проблеми сучасних наук: теорія та практика” (м. Дніпропетровськ, червень 2005 р.), міжнародній науково-практичній конференції “Наука: теорія та практика”, (м. Дніпропетровськ, липень-серпень 2005 р.), щорічних науково-практичних конференціях професорсько-викладацького складу Запорізького національного технічного університету.

Публікації результатів дослідження. Основні результати дисертаційної роботи опубліковані в сімнадцяти наукових працях загальним обсягом 3,28 д.а., з них вісім – обсягом 2,48 д.а. – у наукових фахових виданнях.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дисертації становить 226 сторінок, у тому числі 17 рисунків, 52 таблиці та 15 додатків. Список використаних джерел містить 145 найменувань і займає 13 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обгрунтовано актуальність теми дисертаційного дослідження, сформульовано мету та завдання, визначено предмет і об'єкт дослідження, розкрито наукову новизну і практичне значення одержаних результатів.

У першому розділі **“Теоретичні основи реінжинірингу як інструменту інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості”** досліджено існуючі наукові підходи й концепції, що розкривають сутність інноваційно-інвестиційної діяльності в сучасних умовах ринкової економіки України, узагальнено теоретичні засади інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств, а також застосування реінжинірингу як інструменту інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості.

Поняття інноваційно-інвестиційного ринку є більш складним, ніж поняття інвестиційного ринку, оскільки включає в себе додатково поняття інноваційного ринку. У роботі інноваційно-інвестиційний ринок розглянуто як форму взаємодії суб'єктів інноваційно-інвестиційної діяльності, що персоніфікують інноваційно-інвестиційний попит й інноваційно-інвестиційну пропозицію. Він характеризується певним співвідношенням попиту, пропозиції, рівнем цін, конкуренції й обсягами реалізації. За допомогою інноваційно-інвестиційного ринку в ринковій економіці здійснюється кругообіг інвестицій, перетворення інноваційно-інвестиційних ресурсів (інноваційно-інвестиційний попит) у вкладення, що визначають майбутній приріст капітальної вартості (реалізовані інноваційно-інвестиційний попит та пропозиція). При цьому рух інвестицій відбувається за певною схемою, до якої запропоновано включити систему формування сукупного інноваційно-інвестиційного попиту та пропозиції.

При застосуванні системного підходу автором дано визначення інвестицій як процесу, в ході якого здійснюється перетворення ресурсів на витрати з урахуванням цільових установок інвесторів – одержання доходу (ефекту). Інновації в роботі визначено як результат інноваційної діяльності, отриманий у процесі зміни об'єкта управління інноваційним процесом, що забезпечує одержання економічного, соціального, екологічного, науково-технічного або іншого ефекту. Для безперервного просування результатів інноваційної діяльності на ринок необхідно сформулювати адекватну інноваційно-інвестиційну політику підприємства. Інноваційно-інвестиційна політика – це своєрідна програма, що встановлює черговість створення та впровадження інновацій залежно від наявних ресурсів (інвестицій) і цілей організації. Основною умовою реалізації інноваційно-інвестиційної стратегії є розвиток інноваційного потенціалу підприємства відповідно до стратегії підприємства, що дає змогу одержати конкурентні переваги як у короткостроковий, так і в довгостроковий період часу.

Інноваційний потенціал – це характеристика здатності підприємства розробляти і впроваджувати нововведення згідно з необхідними якісними стандартами з метою адаптації до змін у зовнішньому середовищі. Він залежить від специфіки і масштабів діяльності підприємства, а рівень його розвитку визначає реальні інноваційні можливості підприємства, тобто сприятливість до нововведень, і, відповідно, інноваційну активність.

Дослідження інноваційного потенціалу передбачає аналіз його найважливіших характеристик, структури для визначення взаємозалежності складових, тенденцій розвитку, напрямків удосконалення потенціалу з метою підвищення ефективності його використання. У даному дослідженні пропонується критерієм оптимальності інноваційного потенціалу S вибрати максимум імовірнісних станів множини оптимізуючих параметрів p , які складаються з потенціалів: маркетингу N_m , кадрового N_k , організаційно-управлінського N_o , НДДКР N_p , виробничого N_w , фінансового N_f , інформаційного N_i .

$$S = \max_p IP, \quad (1)$$

де $p = [N_m, N_k, N_o, N_p, N_w, N_f, N_i]$; IP – інноваційний потенціал.

У результаті опису інноваційного потенціалу у вигляді системи показників можна визначити:

- перспективну потребу підприємства в науково-технічних розробках;
- структуру витрат на НДДКР різної перспективної орієнтації;
- інноваційну структуру трудового потенціалу, що показує кадрові можливості інноваційного розвитку власними силами;
- відповідність інноваційних можливостей інноваційним потребам підприємства;
- перспективи підприємства в прискоренні науково-технічного розвитку, перспективні можливості його зміцнення на ринку.

Для успішної реалізації розглянутих аспектів інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства останнім часом досить успішно застосовується концепція реінжинірингу, яка у свою чергу теж може розглядатись як організаційна інновація та інструмент реалізації інноваційної стратегії. Концепцію реінжинірингу бізнес-процесів уперше сформулювали американські фахівці з менеджменту М. Хаммер (M. Hamer) і Дж. Чампі (J. Champy) у 1990 р. При проведенні реінжинірингу відбувається глибинна реорганізація підприємства по всьому ланцюгу створення продукту. Необхідність реінжинірингу пов'язана з високою динамічністю сучасного ділового світу.

У другому розділі **“Організаційна складова реінжинірингу бізнес-процесів як організаційна інновація підприємств харчової промисловості”** проведено аналіз стану підприємств харчової промисловості України, у тому числі Запорізької області, розглянуто методики удосконалення бізнес-процесів підприємства, а також розкрито необхідність реінжинірингу бізнес-процесів підприємств харчової промисловості.

Стратегічною метою розвитку підприємств харчової промисловості регіону є формування такої її структури, яка б відповідала наявному природно-ресурсному та виробничому потенціалу, а також забезпечувала потреби населення регіону в продуктах харчування.

Розглядаючи реінжиніринг як організаційну інновацію та інструмент реалізації інноваційної стратегії в харчовій промисловості, можна виділити

найбільш важливі бізнес-процеси: підготовка виробництва, формування маркетингової системи, адекватної вимогам зовнішнього середовища.

Реінжинірингові заходи на підприємствах харчової промисловості застосовуються недостатньо. Про це свідчить відсутність досліджень і розробок, низький рівень маркетингової діяльності, впровадження нових технологій. Як наслідок, можна відзначити зниження рівня рентабельності підприємств харчової промисловості та перероблення сільськогосподарських продуктів, зношеність основних засобів.

Реінжиніринг характеризується високим рівнем ризику, зумовленим дією об'єктивних і суб'єктивних факторів. До суб'єктивних факторів належать: рівень формалізованого представлення бізнес-процесів, дії співробітників, що реалізують РБП; занижений обсяг фінансування проекту; потенціал підприємства до трансформації. До об'єктивних факторів слід віднести умови зовнішнього (для підприємства) середовища.

Впровадження нової моделі в господарську реальність підприємства – найбільш складний, найчастіше так і не реалізований у повному обсязі етап реінжинірингових заходів.

Таким чином, можна констатувати, що проведення реінжинірингу підприємств харчової промисловості характеризується високим рівнем складності й великим ступенем ризику, що зумовлено, насамперед, значними фінансовими витратами, тривалістю його здійснення, значущістю врахування людського фактора перетворень, можливими розривами в рівнях теоретичної підготовки ініціаторів РБП й осіб, які його реалізують, відсутністю чіткого уявлення цілей реформування. Вищевказане зауваження про неспроможність підприємств харчової промисловості перепроєктувати всі бізнес-процеси одночасно формулює завдання вибору – з яких бізнес-процесів повинен починатися реінжиніринг.

Для підприємств харчової промисловості нами виділено такі узагальнені бізнес-процеси: обробка замовлень клієнтів; навчання керівників і фахівців; відстеження конкурентів; розробка нових видів продукції; вибір і сертифікація постачальників сировини; вибір і сертифікація постачальників обладнання; робота з управління якістю продукції; моніторинг потреб покупців; підвищення знань постачальників; формування й сертифікація мережі збуту; визначення вимог до нових продуктів; реклама товарів; маркетинг і просування компанії.

Автором у дисертаційному дослідженні проаналізовано методики удосконалення бізнес-процесів підприємства. Загальна схема проведення реінжинірингу підлягає такій логіці: аналіз і побудова моделі «як є», визначення вимог до нових бізнес-процесів (побудова моделі «як повинно бути»), впровадження перепроєктованих бізнес-процесів. Удосконалення методик реінжинірингу проводиться в напрямках, які деталізують перераховані вище етапи й розширюють інструментарій, що підвищує ефективність його проведення.

З урахуванням вищевикладеного, пропонуємо технологічну сітку проведення реінжинірингу бізнес-процесів представити таким чином (рис. 1). На етапі підготовки підприємства до реінжинірингу шляхом аналізу цілей підприємства (A11) і на основі матеріалів попереднього обстеження (A12), з використанням існуючих методик проведення реінжинірингу (B1) визначаються

ключові фактори успіху (A13) і цілі реінжинірингу (A14), які пов'язані між собою (що зображено на схемі введенням відповідного зв'язку).

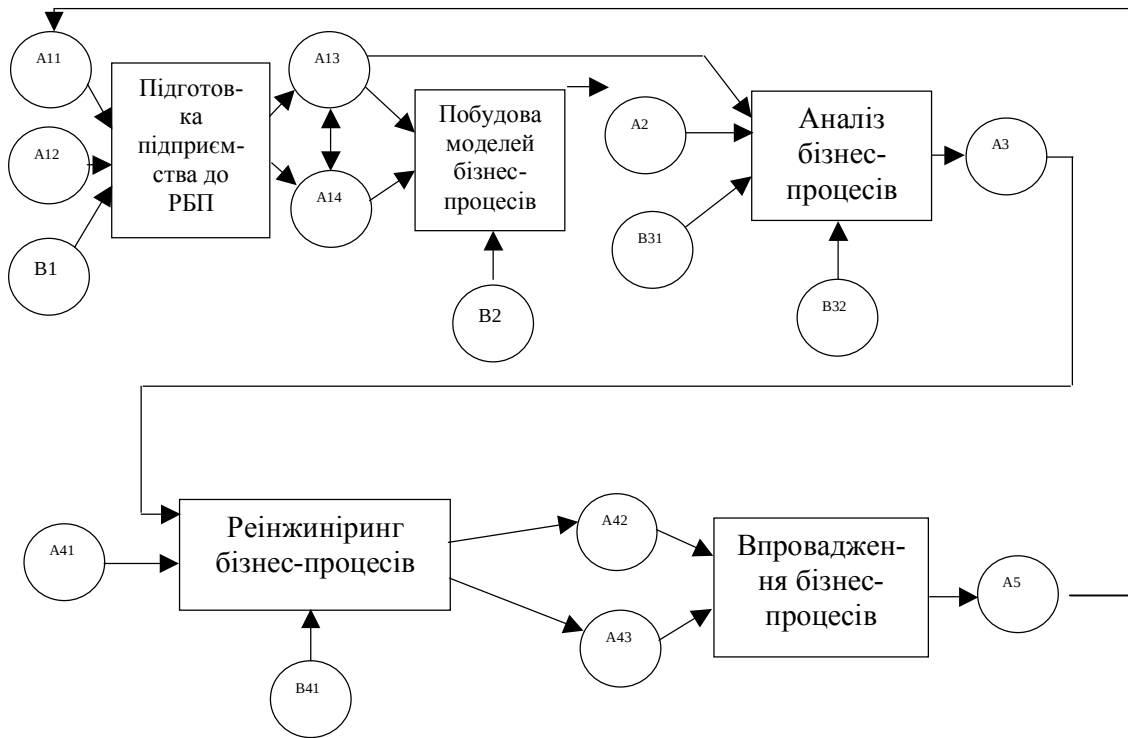

Рис. 1. Технологічна сітка проведення РБП

Побудова моделей бізнес-процесів здійснюється з використанням інструментальних засобів моделювання бізнес-процесів (B2). Результатом виконання є моделі бізнес-процесів (A2). Аналіз бізнес-процесів спрямований на одержання деталізованих бізнес-процесів з вузькими місцями (A3) і передбачає порівняння з метриками еталонних бізнес-процесів (B31), а також застосування доступних методів (імітаційного, вартісного та ін.) (B32).

Для проведення реінжинірингу бізнес-процесів необхідна модель організаційної структури підприємств (A41) і знання референтних моделей підприємств галузі (B41). У результаті реінжинірингу повинні бути отримані описи нових бізнес-процесів (A42), а також нові посадові інструкції співробітників, залучених у перспективні бізнес-процеси (A43).

У результаті впровадження повинні бути отримані перепроєктовані бізнес-процеси підприємства (A5), після чого аналізують, наскільки досягнуто цілі підприємства (A11), тобто введено зворотний зв'язок між перепроєктованими бізнес-процесами підприємства (A5) й цілями підприємства (A11). Процес може повторюватись циклічно декілька разів до повного досягнення цілей підприємства.

В дисертаційному дослідженні дано авторське визначення бізнес-процесу, реінжинірингу та реструктуризації. Бізнес-процес запропоновано розглядати як сукупність взаємозалежних функцій перетворення вхідних ресурсів у вихідні продукти, причому в процесі реалізації функції перетворення вхідного ресурсу до нього додається вартість. Реінжиніринг бізнес-процесів – це аналіз і докорінне перепроєктування існуючих бізнес-процесів з метою вдосконалення роботи

організації в цілому, впровадження найбільш прогресивних методик управління організацією, у результаті чого суттєво зростає ефективність діяльності організації. Автором також визначено пріоритетні бізнес-процеси для здійснення реінжинірингових заходів на підприємствах харчової промисловості. Реструктуризацію визначено як процес комплексної зміни методів функціонування підприємства відповідно до розробленої стратегії та зміни умов навколишнього середовища. Реструктуризацію можна розглядати як головний засіб реформування підприємств, який здійснюється головним чином за рахунок внутрішніх ресурсів підприємства

У третьому розділі **“Проведення реінжинірингу бізнес-процесів підприємств харчової промисловості”** визначені пріоритетні бізнес-процеси для проведення реінжинірингу підприємств харчової промисловості, розглянуто сутність управління бізнес-процесами підприємств харчової промисловості та запропоновано удосконалення методики оцінки інноваційно-інвестиційної привабливості підприємств харчової промисловості й чутливості до проведення реінжинірингових заходів.

Для візуалізації і математичного подання бізнес-процесу в результаті дослідження встановлено, що варто використовувати модель зв'язного орієнтованого графа, у якій вершини відображають бізнес-функції процесу, дуги відповідають механізмам передачі управління бізнес-функціями і відображають порядок їх реалізації:

$$G(N, n_0, n_f, E, M, EM, EN, R, ER), \quad (2)$$

де N – множина вузлів, кожний з яких відповідає бізнес-функції;

n_0 – вхід бізнес-процесу;

n_f – «вихід» (завершальний вузол) бізнес-процесу;

E – множина керуючих ребер така, що $\forall i, j \in N \cup \{n_0, n_f\} (i, j) \in E$, якщо можлива ситуація, коли після виконання бізнес-функції i буде виконуватися бізнес-функція j ;

M – множина вузлів, що відповідають структурним підрозділам підприємства;

EM – множина ребер підпорядкованості така, що $\forall i, j \in M (i, j) \in EM$, якщо структурний підрозділ j підлеглий структурному підрозділу i ;

EN – множина ребер виконання бізнес-функцій така, що $\forall i \in M, j \in N : (i, j) \in EN$, якщо бізнес-функція j може бути виконана в підрозділі i ;

R – множина ресурсів підприємства;

ER – множина зважених ребер використання ресурсів така, що $\forall i \in R, j \in N : (i, j) \in ER$, якщо бізнес-функція j використовує при своєму виконанні ресурс i .

Таким чином, вираз (2) інтегрує три базових аспекти підприємства - організаційно-штатну структуру, технологію діяльності в розрізі їх функціональності, а також використовувані ресурси в контексті їх бізнес-процесів, що використовуються. Аналіз графа дає змогу не тільки простежити послідовність виконуваних у процесі бізнес-функцій, а й підрозділи підприємства, що беруть участь у їх реалізації.

Задачу пошуку оптимального призначення виконавців можна подати у вигляді такої задачі цілочислового програмування:

$$\sum_{i=1}^m C_i x_i \rightarrow \min; \quad (3)$$

при обмеженнях:

$$\begin{aligned} A &= \sum_{j=1}^R A_j \geq \sum_{i=1}^N P_i; \\ \sum_{j=1}^m C_j &\leq \Phi ОП; \\ x_i &\geq 0, \end{aligned} \quad (4)$$

де m – число кваліфікаційних оцінок;

x_i – ціле число співробітників i -ї кваліфікаційної оцінки;

C_i – заробітна плата для i -ї кваліфікаційної оцінки;

P_i – бал i -ї бізнес-функції;

ФОП – фонд оплати праці.

На нашу думку, вибір цільової функції може бути інтерпретований як прагнення мінімізувати вартість оплати праці виконавців, зайнятих у реалізації перепроєктованого бізнес-процесу. Обмеження оптимізаційної задачі виключають можливість одержання тривіального й незадовільного результату мінімізації вартості оплати праці шляхом залучення співробітників з низькою кваліфікацією, а також означають, що мінімально необхідна кваліфікована робота, оцінена за шкалою бальності, повинна бути виконана.

Автором запропоновано новий критерій інноваційно-інвестиційної привабливості підприємства, який відображає швидкість змін залежно від обсягу інвестицій і чутливість до проведення реінжинірингових заходів (5):

$$Z = a_0 (I + X)^{a_1-1} X_2^{a_2} X_3^{a_3} = Y \frac{a_1}{X} \quad (5)$$

Використовуючи отримані математичні вирази, нами розроблено алгоритм оцінки інноваційно-інвестиційної привабливості підприємств харчової промисловості Запорізької області (рис.2). Для більш детального уявлення про сутність розробки автора дамо пояснення щодо запропонованого алгоритму. На базі зібраних та введених статистичних даних розраховуються коефіцієнти моделі Кобба-Дугласа для кожного підприємства. Далі за допомогою модернізованої моделі розраховуються різні інвестиційні варіанти та параметри соціально-економічного розвитку підприємств, на підставі яких обирається об'єкт інвестування за такими критеріями (6) та (7):

$$\Delta Y_j = Y_j - Y, \quad (6)$$

де j – варіанти;

Y_j – валова продукція, тис. грн;

ΔY_j – абсолютний приріст валової продукції, тис. грн;

$$\delta Y_j = \Delta Y_j / Y \times 100\%, \quad (7)$$

де δY_j – відносний приріст валової продукції.

Коефіцієнти a_i визначаються, як параметри регресії методами регресійного аналізу.

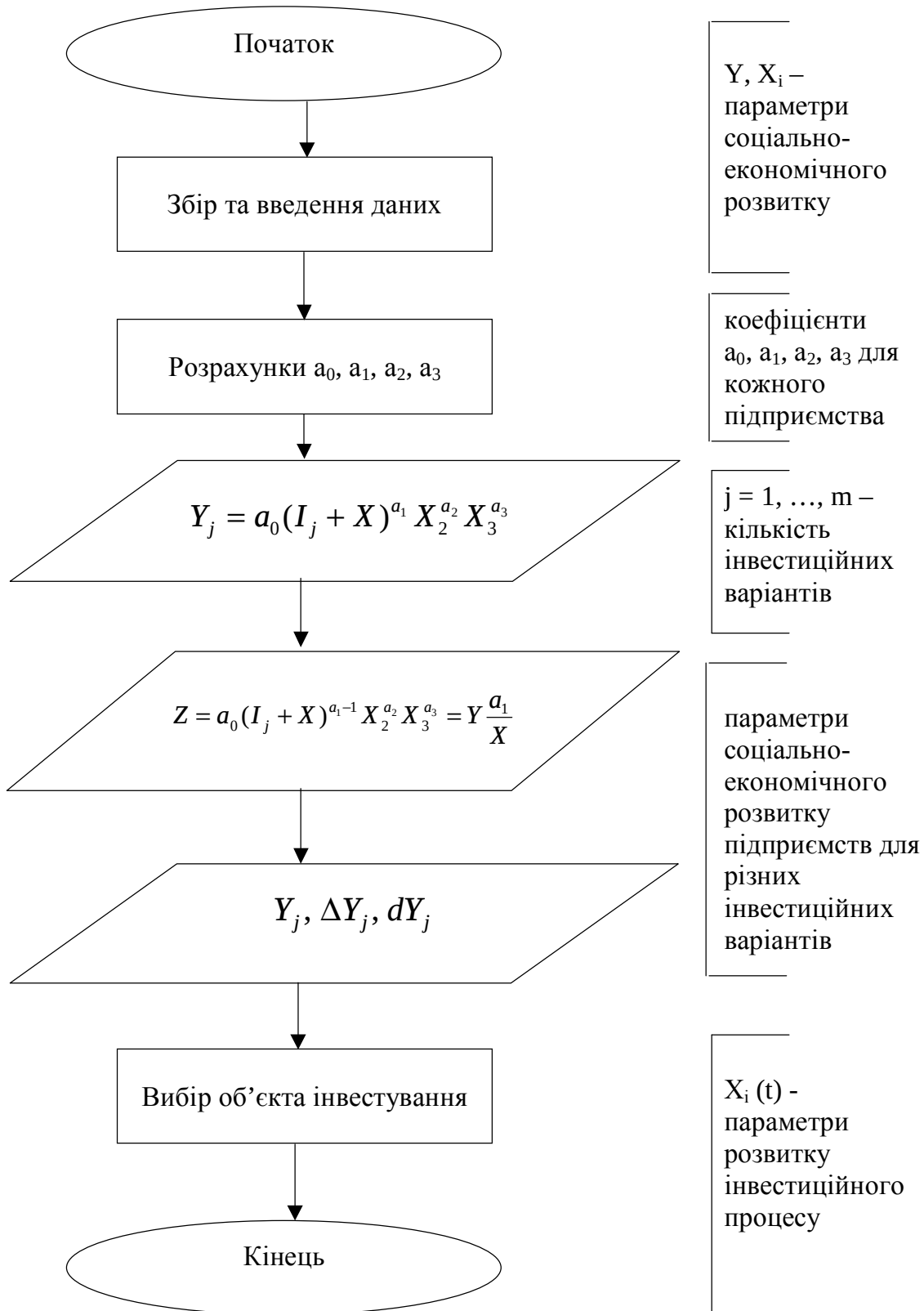

Рис. 2. Алгоритм оцінки інноваційно-інвестиційної привабливості підприємств харчової промисловості Запорізької області

Модель видає коефіцієнт детермінації та F-статистику Фішера (тобто проводиться перевірка моделі на вірогідність, і при необхідності алгоритм повторюється декілька разів до досягнення потрібного рівня вірогідності).

Даний критерій оцінки інноваційно-інвестиційної привабливості підприємства апробований на підприємствах ТОВ «Інноваційний соєвий центр», ВАТ «Нестерянська птахофабрика», ТОВ «Запорізький пивзавод № 1». Розглянемо розрахунки для підприємства ВАТ «Нестерянська птахофабрика» (табл. 1, 2).

Таблиця 1

**Статистичні дані по підприємству ВАТ «Нестерянська птахофабрика»
Запорізької області**

Роки	Кількість працівників	Матеріальні витрати, тис. грн	Основні виробничі фонди, тис. грн	Валова продукція, тис. грн
2000	326	17016	117987	21008
2001	349	17215	117365	21658
2002	370	17004	117471	22457
2003	379	17584	118582	23328

Результати обчислень дають модель Кобба-Дугласа для підприємства ВАТ «Нестерянська птахофабрика» Запорізької області:

$$Y = a_0 X_1^{a_1} X_2^{a_2} X_3^{a_3} = 1,0151 \times X_1^{0,5964} X_2^{0,1426} X_3^{2,2849} \quad (8)$$

Модернізована модель Кобба-Дугласа для підприємства ВАТ «Нестерянська птахофабрика» Запорізької області має такий вигляд:

$$Y = 1,0151 \times (I + X)^{0,5964} X_2^{0,1426} X_3^{2,2849} \quad (9)$$

Результати розрахунків подано в табл. 2.

Таблиця 2

**Результати розрахунків по підприємству ВАТ «Нестерянська
птахофабрика» Запорізької області**

№ варіанта	Обсяг інвестицій I, тис. грн	Валова продукція Y, тис. грн	Абсолютний приріст ΔY , тис. грн	Відносний приріст δY , %	Швидкість змін
1	1000	24002	674	2,89%	0,61
2	10000	30653	7325	31,40%	0,78
3	20000	42315	18987	81,39%	1,08

Розрахунки проводилися з урахуванням трьох варіантів залучення інвестицій. Розрахунки було проведено для підприємств харчової промисловості Запорізької області. (табл. 3). Подальше зіставлення результатів експертного та математичного досліджень дало можливість провести комплексну оцінку інноваційно-інвестиційної привабливості й чутливості до проведення реінжинірингових заходів підприємств харчової промисловості Запорізької області, при якій враховуються результати як експертного, так і математичного досліджень.

Таблиця комплексної оцінки при інвестиціях I = 20000 тис. грн

Назва підприємства	Ранг абсолютного приросту ОВД	Ранг експертної оцінки	Сума	Загальний ранг
Сладко	5	5	10	5
Моліс	12	12	24	12
Бердянський комбінат хлібопродуктів	4	4	8	4
Хлібокомбінат № 2	11	11	22	11
Запорізький пивзавод №1	2	2	4	2
Молокозавод-ОЛКОМ	3	3	6	3
Бердянський хлібокомбінат	7	7	14	7
Оліс Лтд	6	6	12	6
ГОРА-Україна	8	8	16	8
Запорізький оліяжиркомбінат	15	14	29	14
Інноваційний соєвий центр	9	9	18	9
Бердянські ковбаси	19	19	38	19
Пологівський маслосирзавод	13	13	26	13
Нестерянська птахофабрика	1	1	2	1
Мелітопольський м'ясокомбінат	18	18	36	18
Розівський молокозавод	17	17	34	17
Бердянський консервний завод	14	15	29	14
Мелітопольський консервний завод	16	16	32	16
Чернігівський завод продтоварів	10	10	20	10

У роботі наведено розрахунки для декількох варіантів інвестиційного розвитку підприємств. Дані опитувань зведені в таблиці експертної оцінки інвестицій. Вони показали, що найвищу інвестиційну привабливість мають підприємства: при інвестиціях I = 1000 тис. грн найбільш привабливий «Бердянський консервний завод»; при інвестиціях I = 10000 тис. грн найбільш привабливий «Молокозавод-ОЛКОМ»; при інвестиціях I = 20000 тис. грн найбільш приваблива «Нестерянська птахофабрика».

ВИСНОВКИ

1. В умовах перебудови й реструктуризації промисловості України інноваційно-інвестиційні процеси мають особливе значення. Важливою проблемою є фінансування цих процесів. На підставі проведеного аналізу існуючих підходів з проблем активізації інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості поняття інновації в роботі визначено як результат інноваційної діяльності, отриманий у процесі зміни об'єкта управління інноваційним процесом, що забезпечує одержання економічного, соціального, екологічного, науково-технічного або іншого ефекту, внаслідок чого реінжинірингову діяльність можна розглядати як один з видів інноваційної діяльності. Визначення інвестицій дано з позиції системного підходу, як процесу, в ході якого здійснюється перетворення ресурсів на витрати з урахуванням цільових установок інвесторів – одержання доходу (ефекту). Форми інвестицій з позицій реінжинірингу класифіковано за відповідними ознаками: об'єктами вкладень (реальні і фінансові), строками (коротко-, середньо-, довгострокові), цілями

інвестування (прямі і портфельні), сферою вкладень (виробничі і невиробничі), формами власності на інвестиційні ресурси (приватні, державні, іноземні, змішані), регіонами (у межах країни і за її кордонами).

2. Кругообіг інвестицій в економіці, перетворення інвестиційних ресурсів на вкладення, що визначають майбутній приріст капітальної вартості (реалізовані інноваційно-інвестиційний попит та пропозиція) здійснюються за допомогою інноваційно-інвестиційного ринку. До схеми руху інвестицій включено систему формування сукупного інноваційно-інвестиційного попиту та пропозиції. Регулювання інноваційно-інвестиційної діяльності промислових підприємств здійснюється через державний та ринковий механізми регулювання. Державу та ринок об'єднує те, що вони є регуляторами інвестиційної діяльності в промисловості, а тому мета у них одна – досягнення збалансованості, рівноваги у співвідношенні попиту і пропозиції товарів за обсягом, структурою і якістю. Саме це зумовило не тільки одночасне співіснування державного й ринкового регулювання, але й необхідність доповнення, взаємодії між ними, створення подвійного механізму регулювання інноваційно-інвестиційної діяльності в промисловості.

3. Серед інструментів інноваційно-інвестиційної діяльності реінжиніринг є найбільш привабливим з точки зору забезпечення проривного ефекту, тобто зростання ефективності не менше ніж на порядок при відносно невеликих витратах (порівняно з технічним переозброєнням підприємства) на вдосконалення менеджменту й організацію бізнесу. Подальший розвиток понятійного апарату реінжинірингу підприємств розкриває авторські погляди на реінжиніринг, бізнес-процес та реструктуризацію. Бізнес-процес пропонується розглядати як сукупність взаємозалежних функцій перетворення вхідних ресурсів у вихідні продукти, причому в процесі реалізації функції перетворення вхідного ресурсу до нього додається вартість. Розробка положень теорії реінжинірингу дає змогу зробити висновок, що суть реінжинірингу визначають аналіз і докорінне перепроєктування існуючих бізнес-процесів підприємства, у результаті яких перерозподіляється і мінімізується використання різних ресурсів, підвищується якість обслуговування клієнтів, спрощується організаційна структура підприємства. Реструктуризація розглядається як процес комплексної зміни методів функціонування підприємства відповідно до розробленої стратегії й зміни умов навколишнього середовища та як головний засіб реформування підприємств, що реалізується головним чином за рахунок внутрішніх ресурсів підприємства.

4. Визначення стратегії розвитку підприємства й поточне управління тісно пов'язані з величиною й структурою інноваційного потенціалу підприємства, що є необхідною умовою здійснення інноваційно-інвестиційної діяльності. Достатній за своїм розміром і якісним складом інноваційний потенціал є істотним чинником зростання конкурентоспроможності підприємства. Для правильної оцінки поточної ситуації та пошуку конкурентних переваг підприємству слід аналізувати наявний інноваційний потенціал і виявляти резерви підвищення ефективності його використання, насамперед за рахунок здійснення реінжинірингових заходів.

5. Нині більшість вітчизняних підприємств харчової промисловості має лінійно-функціональну структуру управління з переважанням централізованих

вертикальних взаємозв'язків, що не відповідає сучасним вимогам ринкових відносин через ряду об'єктивних причин. Зміна структури управління підприємства можлива шляхом проведення його реструктуризації, організаційно-управлінським аспектом якої є реінжиніринг бізнес-процесів. Успішність запровадження нових бізнес-процесів залежить від трьох груп факторів: управлінських, інноваційних, соціальних. Варто розглядати бізнес-процеси не як об'єкти, а насамперед як інструменти управління, тоді об'єктами стає персонал підприємства. З метою успішної реалізації реінжинірингових заходів доцільно проводити пілотний проект – перепроєктування обмеженої кількості бізнес-процесів. В дослідженні запропоновано технологічну сітку проведення реінжинірингу, що обов'язково включає етап підготовки підприємства до РБП.

6. У роботі запропоновано методику вибору бізнес-процесів для реалізації реінжинірингових заходів, засновану на проведенні колективної експертизи ключових факторів успіху. Вибір здійснюється на підставі аналізу максимальної інтегральної оцінки бізнес-процесу з урахуванням міри, що характеризує варіативність думок експертів. Для візуалізації та математичного подання бізнес-процесу слід використовувати модель зв'язаного орієнтованого графа, у якій вершини відображають бізнес-функції процесу, дуги відповідають механізмам передачі управління бізнес-функціями і відображають порядок їх реалізації. Задача оптимального розподілу трудових ресурсів по виконуваних бізнес-процесах з урахуванням кваліфікації виконавців вирішується за допомогою розробленої економіко-математичної моделі. Завдання пошуку оптимального призначення виконавців подано у вигляді задачі цілочислового програмування за обмежень, що враховують число кваліфікаційних оцінок, ціле число співробітників i -ї кваліфікаційної оцінки, заробітну плату для i -ї кваліфікаційної оцінки, бал i -ї бізнес-функції, фонд оплати праці.

7. У дисертаційному дослідженні здійснено оцінку інноваційно-інвестиційної привабливості й чутливості до проведення реінжинірингових заходів підприємств харчової промисловості Запорізької області за допомогою модернізованої моделі Кобба-Дугласа, а також запропоновано новий критерій оцінки інноваційно-інвестиційної привабливості підприємства, що відображає швидкість змін залежно від обсягу інвестицій, та розроблено алгоритм реалізації модернізованої моделі на ПЕОМ. Використання методу експертних оцінок для оцінки інноваційно-інвестиційної привабливості підприємств харчової промисловості Запорізької області дало змогу порівняти результати математичного моделювання за допомогою моделі Кобба-Дугласа та методу експертних оцінок, а потім перейти до комплексної оцінки результатів, при якій враховуються результати як експертного, так і математичного досліджень.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Публікації у наукових фахових виданнях

1. Пуліна Т.В. Адміністративні важелі управління інноваційно-інвестиційною діяльністю в промисловості України на сучасному етапі // Економіка: проблеми теорії та практики. – 2005. – № 206 – С. 539-547.

2. Пулина Т.В. Активизация инновационной деятельности в Украине: проблемы и перспективы // Вісник КНУ ім. Т.Г. Шевченко. Серія: Економіка. – 2003. – Вип. 64-65. – С. 74-76.

3. Пуліна Т.В. Економічний зміст інноваційно-інвестиційної діяльності в умовах розвитку ринкових відносин // Економіка: проблеми теорії та практики. – 2005. – № 205. – С. 776-783.

4. Пулина Т.В. Использование маркетинговой концепции в реализации инновационного потенциала предприятия // Вісник національного університету “Львівська політехніка”. Серія: Логістика. – 2003. – № 469. – С. 111-115.

5. Пулина Т.В. Особенности маркетинга инновационной деятельности // Вісник національного університету “Львівська політехніка”. Серія: Логістика – 2001. – № 424. – С. 317-318.

6. Пулина Т.В. Особенности проведения маркетинговых исследований при выходе на зарубежный рынок // Вісник Тернопільської академії народного господарства. – 2002. – Вип. 5. – С. 144-146.

7. Пуліна Т.В. Оцінка бізнес-процесів для проведення реінжинірингу підприємств харчової промисловості // Економіка: проблеми теорії та практики. – 2005. – № 210. – С. 86-93.

8. Пуліна Т.В. Реінжиніринг як інструмент реформування інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості // Економіка: проблеми теорії та практики. – 2005. – № 209. – С. 96-103.

Публікації в інших виданнях

9. Пулина Т.В. Использование инноваций как способ выхода из кризиса // Вестник Херсонского государственного технического университета. – 1999. – № 2(6). – С. 90-92.

Тези та матеріали доповідей

10. Пулина Т.В. Проблемы и перспективы развития венчурного бизнеса в Украине” // Актуальные проблемы управления – 2000: Материалы международной научно-практической конференции (25-26 октября 2000 г.). – М.: ГУУ, 2000. – Вип. 5. – С. 69-72.

11. Пулина Т.В. Активизация инновационной деятельности – первоочередная потребность экономики Украины // Актуальные проблемы и перспективы развития экономики Украины: Материалы Всеукраинской научно-практической конференции (2-6 октября 2002 г.). – Симферополь: Таврический нац. ун-т им. В.И. Вернадского, 2002. – С. 43 – 44.

12. Пуліна Т.В. Визначення рівня інноваційно-інвестиційної привабливості підприємств // Наука: теорія та практика: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (20 липня – 5 серпня 2005 р.). – Дніпропетровськ: ДНУ, 2005. – Т. 8. Економічні науки. – С. 50-53.

13. Пуліна Т.В. Інноваційно-інвестиційної діяльність в промисловості України на сучасному етапі // Актуальні проблеми сучасних наук: теорія та практика: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (1-8 червня 2005 р.). – Дніпропетровськ: ДНУ, 2005. – Т. 4. Економічні науки. – С. 34-36.

14. Пулина Т.В. Маркетинговые аспекты оптимизации инновационной деятельности предприятия // Особливості використання маркетингових технологій

в умовах інноваційних змін в економіці: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (4 лютого 2005 р.). – Харків: Харківський інститут менеджменту і бізнесу, 2005. – С. 266-271.

15. Пулина Т.В. Роль риск-менеджера при реализации инновационных проектов // Ризикологія в економіці та підприємстві: Зб. наук. праць за матеріалами міжнародної науково-практичної конференції (27-28 березня 2001 р.). – К.: КНЕУ, 2001. – С. 343.

16. Пуліна Т.В. Умови здійснення інноваційно-інвестиційної діяльності в промисловості // Дні науки 2005: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (15-17 квітня 2005 р.). – Дніпропетровськ: ДНУ, 2005. – Т. 8. Економіка підприємства та промисловості. – С. 34-36.

17. Пуліна Т.В. Формування механізму інноваційної активності підприємства // Тиждень науки: Зб. доповідей науково-технічної конференції викладачів, науковців, молодих учених, аспірантів, студентів (19-23 квітня 2004 р.) – Запоріжжя: ЗНТУ, 2004. – С. 166.

АНОТАЦІЯ

Пуліна Т.В. Реінжиніринг як інструмент інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.06.01 – економіка, організація та управління підприємствами. – Національний університет харчових технологій. – Київ, 2006 .

Дисертація присвячена розробці та обґрунтуванню теоретичних, методичних та практичних засад застосування реінжинірингу як інструменту інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості в умовах сучасної ринкової економіки України. Визначено місце інноваційно-інвестиційної діяльності в ринковому середовищі та методи її регулювання, у тому числі розглянуто систему формування сукупного інноваційно-інвестиційного попиту і пропозиції, що впливає на механізм інноваційно-інвестиційного ринку. Проаналізовано економічний зміст інноваційно-інвестиційної діяльності в умовах розвитку ринкових відносин, зокрема дано класифікацію форм інвестицій, на основі системного підходу до розгляду їх структури та внутрішнього змісту. Визначено місце інноваційно-інвестиційної діяльності в механізмі реформування підприємств харчової промисловості та проаналізовано реінжиніринг як інструмент її реформування, у тому числі вдосконалено понятійний апарат методології реінжинірингу. Проведено аналіз існуючих методик, моделей та проблем забезпечення процесів реінжинірингу підприємств харчової промисловості. Розглянуто питання вибору бізнес-процесів для проведення реінжинірингу підприємств харчової промисловості. Удосконалено методику оцінки інноваційно-інвестиційної привабливості підприємств харчової промисловості, зокрема запропоновано критерій оцінки інноваційно-інвестиційної привабливості підприємства, що відображає швидкість змін залежно від обсягу інвестицій, та розроблено алгоритм реалізації модернізованої моделі на ПЕОМ.

Ключові слова: інноваційно-інвестиційна діяльність, інноваційний потенціал, реінжиніринг, бізнес-процеси, експертні оцінки, підприємства, харчова промисловість.

SUMMARY

Pulina T.V. Reengineering as a tool of innovational and investment activities of the food industry enterprises. – Manuscript.

The dissertation on completion of a scientific degree of the economic sciences candidate on a speciality 08.06.01 - economy, organization and management of enterprises. – National University of food technologies, – Kyiv, 2006.

Dissertation is devoted to the development of the scientifically-grounded methodical and practical recommendations of using the reengineering as a tool of innovational and investment activities of the food industry enterprises in conditions of the Ukrainian market economy today. The place of innovation and investment activities in the market conditions and methods of it regulation are defined, including the examination system of formation of total innovational and investment supply and demand, which has an influence on the mechanism of investment and innovational market. The economic content of innovational and investment activities in the conditions of the development of market relations, particularly the classification of investment forms is given, which is based on the systematic approach to the consideration of their structure and inherent meaning. The place of the innovational and investment activities in the mechanism of the food industry enterprises reforming is determined and the reengineering as a tool of its reforming is analyzed, including the perfection of the reengineering methodology conception. The analysis of today's methods, models and problems of the support of food industry enterprises reengineering is given. The issue of the business-process choice for the food industry enterprises reengineering is considered. The method of the estimation of the innovational and investment credibility of the food industry enterprises is improved, in particular, the criteria of the estimation of innovational and investment credibility of an enterprise, which reflects the momentum of changes depending on the investment enterprise. The algorithm of bringing to life the improved computer model is developed.

Key words: innovational and investment activities, innovational potential, reengineering, business-processes, expert estimations, enterprises, food industry.

АННОТАЦИЯ

Пулина Т.В. Реинжиниринг как инструмент инновационно-инвестиционной деятельности предприятий пищевой промышленности. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.06.01 – экономика, организация и управление предприятиями. – Национальный университет пищевых технологий. – Киев, 2006 .

Диссертация посвящена разработке и обоснованию теоретических, методических и практических основ применения реинжиниринга как инструмента инновационно-инвестиционной деятельности предприятий пищевой промышленности в условиях рыночной экономики Украины. Основы инновационно-инвестиционной деятельности целесообразно рассматривать через механизм инновационно-инвестиционного рынка. Предлагается в схему движения инвестиций включить систему формирования совокупного инновационно-

инвестиционного спроса и предложения. На первом этапе размещения инвестиций инновационно-инвестиционный спрос формируется под влиянием целого комплекса макро- и микроэкономических факторов. Эта система состоит из развитого финансового рынка, устойчивой и надежной банковской системы, рынков материальных и трудовых ресурсов. Она снижает отрицательное влияние и оказывает содействие установлению равновесия на инновационно-инвестиционном рынке.

С целью обеспечения конкурентных преимуществ в долгосрочном периоде деятельности организации предлагается применять реинжиниринг бизнес-процессов. Инновационный характер реинжиниринга состоит в том, что разрабатывается совершенно новый деловой процесс, реализация которого дает дерево последующих инноваций и новых состояний других элементов производственно-хозяйственной системы предприятия, а также позволяет перевести деятельность предприятия на новый качественный уровень

Реинжиниринг характеризуется высоким уровнем риска, который обусловлен действием объективных и субъективных факторов. К субъективным факторам относят: уровень формализованного представления бизнес-процессов, действия сотрудников, которые реализуют РБП; заниженный объем финансирования проекта; потенциал предприятия к трансформации. К объективным факторам следует отнести условия внешней (для предприятия) среды. Предложена методика выбора БП, основанная на проведении групповой экспертизы ключевых факторов успеха. Выбор осуществляется на основании анализа максимальной интегральной оценки бизнес-процесса с учетом меры, которая характеризует вариативность мнений экспертов. Для визуализации и математического представления бизнес-процесса предлагается использовать модель связного ориентированного графа, в котором вершины отображают бизнес-функции процесса, дуги соответствуют механизмам передачи управления бизнес-функциями и отображают порядок их реализации. Разработана экономико-математическая модель оптимального распределения трудовых ресурсов по выполняемым бизнес-процессам с учетом квалификации исполнителей.

Оценка инновационно-инвестиционной привлекательности предприятий Запорожской области проведена с помощью модели Кобба-Дугласа, которая модернизирована соответственно поставленной задаче. Предложен новый критерий оценки инновационно-инвестиционной привлекательности предприятия, отображающий скорость изменений в зависимости от объема инвестиций, и разработан алгоритм реализации модернизированной модели на ПЕОМ. В результате сопоставление результатов экспертного и математического исследований дает возможность провести комплексную оценку инновационно-инвестиционной привлекательности предприятий пищевой промышленности, при которой учитываются результаты как экспертного, так и математического исследований.

Ключевые слова: инновационно-инвестиционная деятельность, инновационный потенциал, реинжиниринг, бизнес-процессы, экспертные оценки, предприятия, пищевая промышленность.